
Kaupunginhallitukselle

ESITYS TYÖLLISYYDENHOIDON HELSINKI-LISÄN UUDISTAMISEKSI

Työllistämistoimikunta (4.6.2015 § 4) esittää kaupunginhallitukselle hyväksyttäväksi liitteenä olevat uudistetut periaatteet Helsinki-lisän myöntämisperusteisiin mahdollisimman pian.

Helsingin kaupunki on maksanut työllisyydenhoidon kuntalisää vuodesta 1998 aluksi vain säätiöille ja yhdistyksille. Vuonna 2007 lisää ryhdyttiin maksamaan myös yrityksille. Helsinki-lisää on kehitetty viime vuosina ja näin on onnistuttu luomaan enemmän myös yrityksiin työmahdollisuuksia pitkään työttömänä olleille ja nuorille Respan asiakkaille. Nykyiset myöntämisperusteet ovat kaupunginhallituksen 6.5.2013 § 567 päättämät. Vuonna 2014 Helsinki-lisää maksettiin 292 eri työnantajalle 825 ihmisen palkkauskustannuksiin. Vuonna 2015 Helsinki-lisän maksamiseen on varattu 3,6 miljoonan euron määräraha. Mikäli voimassa olevia Helsinki-lisää koskevia ohjeita ei päivitetä, kaupunki ei käytännössä voi millään tavalla tukea yrityksiä palkkaamaan pitkäaikaistyöttömiä ja nuoria. Helsinki-lisään tehtävien muutosten on siksi tultava voimaan välittömästi.

Helsinki-lisää on maksettu valtion maksaman palkkatuen lisäksi helsinkiläisille työnantajille, jotka ovat palkanneet helsinkiläisen pitkäaikaisyöttömän tai Respan asiakkaan. Tämän vuoden alussa tehdyn valtion palkkatuki uudistuksen takia Helsinki-lisä on päivitettävä vastaamaan uutta lainsäädäntöä ja toimimaan sen kanssa paremmin yhteen säilyttäen palkkatuen tuomat kannusteet. Kansallisen palkkatukilainsäädännön lisäksi uudistuksessa on huomioitu EU:n valtioneuvoston päätökset ja ryhmäpoikkeusasetus, jotka säätelevät elinkeinotoiminnan harjoittajille maksettavia tukia sekä yleisesti että palkkauskustannuksiin maksettavia tukia, kuten palkkatukea.

Työllistämisen lisäämiseksi ja työmarkkinatuen kuntaosuuden pienentämiseksi Helsinki-lisän tavoitteena on ollut siirtymien edistäminen väli-

työmarkkinoilta avoimille työmarkkinoille tai tutkintoon johtavaan koulutukseen sekä uusien työpaikkojen luominen. Helsinki-lisän tulokset ovat olleet varsin heikkoja työllisyysenhoidon vaikuttavuusmittauksissa. Vuosien 2012 – 2014 vaikuttavuusmittaustulosten mukaan vain 17 – 31 % niistä, joista lisää maksettiin, oli siirtynyt kuusi kuukautta jakson jälkeen avoimille työmarkkinoille tai tutkintoon johtavaan koulutukseen.

Nykyisen Helsinki-lisän jako kahteen eri tukeen on pakollista, koska EU:n valtioneuvoston päätökset ja kansallinen palkkatukilainsäädäntö kohtelevat eri tavoin työnantaja, jotka harjoittavat elinkeinotoimintaa ja työnantaja, jotka eivät harjoita elinkeinotoimintaa. Valtioneuvoston päätöksistä johtuen elinkeinotoiminnan harjoittajille myönnettävä tuki on aina määriteltävä ja käytännössä kunnan myöntämän tuen on oltava de minimis-tukea. Lisäksi ryhmäpoikkeusasetus ja kansallinen lainsäädäntö määrittelevät enimmäismääräksi puolet palkkauskustannuksista, joka on samalla myös korkein palkkatuki elinkeinonharjoittajille. Helsinki-lisä on pakko jakaa kahteen osaan edellä mainituista syistä. Samalla osat profiloituvat entistä selkeämmin vaikuttavuuden parantamiseksi. Osat ovat Rekrytointituki ja Työllistämistuki.

Verrattuna aikaisempaan Helsinki-lisällä palkattavien henkilöiden käytävissä ovat myös kaupungin työllisyyspalveluiden etukäteen kilpailutetut koulutukset. Kun koulutukset suunnataan henkilölle ja ne on etukäteen kilpailutettu, niitä ei katsota yritystueksi. Työllisyyspalveluiden koulutusvalikossa on tällä hetkellä monipuolinen valikoima ammatillisia lyhyt- ja kielikoulutuksia sekä uravalmennusta ja työnhakukoulutuksia. Tämä lisää osaltaan Rekrytointi- ja Työllistämistuen houkuttelevuutta työnantajille ja parantaa työntekijöiden jatkotyöllistymismahdollisuuksia.

Uudistuksen yhteydessä Helsinki-lisäohjeiden rakenne muuttuu. Kaupunginhallitus päättää liitteenä olevista periaatteista tuen myöntämisessä, kohderyhmistä ja raja-arvoista tukien suuruudessa ja kestossa. Elinkeinojohtaja päättää Helsinki-lisän periaatteiden mukaisesti tarkemmat soveltamisohjeet, joissa määritellään tarkasti tuen määrä, kesto ja tarkemmat myöntämisperusteet hakuohjein ja -kaavakkein. Nyt päätettäviin Helsinki-lisän periaatteisiin on jätetty liikkumavaraa soveltamisohjeita varten, jotta Rekrytointituen ja Työllistämistuen pieniä muutoksia ei tarvitse viedä aina erikseen kaupunginhallituksen päätettäväksi. Soveltamisohjeita päivitetään vuosittain toimintasuunnitelman ja talousarvion tekemisen yhteydessä vastaamaan sen hetkistä työmarkkinatilannetta, valtion palkkatukilinjauksia ja määrärahavaroja.

Esityksen mukaiset Helsinki-lisän periaatteet ovat kustannusneutraalit. Alustavan arvion mukaan nykyinen määräraha ja esitykset tuleville vuosille tulevat riittämään nykyisiin asiakas- ja kuukausimääriin siinä tapauksessa, että elinkeinojohtajan päättämässä tarkemmissa soveltamisohjeissa rekrytointituen kuukausikorvaus on 300 € ja maksettava rekrytointipalkkio 1500 €. Työllistämistuen määräksi nykyisellä määrärahalla soveltamisohjeeseen on arvioitu enintään 800 € siten, että palkkatuki ja Työllistämistuki kattavat enintään palkkauskustannukset. Esityksen arvioidaan lisäävän Helsinki-lisän vaikuttavuutta lähentämällä välityö- ja avoimia työmarkkinoita rekrytointituen osalta ja työllistämistuen suuntautuvan yhä useammalle työnantajalle ja henkilölle verrattuna nykytilanteeseen leikkaamatta valtion palkkatukea.

Rekrytointi- ja Työllistämistuen periaatteet

Rekrytointi- ja Työllistämistukia koskevat samat periaatteet. Helsinki-lisän periaatteiden soveltamisessa noudatetaan kaupungin avustusohjeita ja tuki on aina harkinnanvarainen. Elinkeino toiminnan harjoittajille myönnettävä tuki on aina de minimistukea. Työntekijän palkkaamisesta voi saada vain joko Rekrytointi- tai Työllistämistukea samanaikaisesti. Rekrytointitukea on mahdollista saada Työllistämistukijakson jälkeen.

Työnantajalla on oltava työtilat ja työnjohdollinen esimies palkattavalle henkilölle. Palkattavan henkilön työajan on oltava vähintään 85 % täydestä työajasta. Työntekijälle on maksettava TES:n mukaista palkkaa. Jos alalla ei ole velvoittavaa työehtosopimusta, on palkan oltava työstä tavanomaisena ja kohtuullisena pidettävää palkkaa. Tuella palkattavan palkan on perustuttava muuhun kuin vain työn tulokseen. Tuki ei saa johtaa siihen, että työnantaja irtisanoo, lomauttaa tai osa-aikaistaa muita työntekijöitään.

Rekrytointi- ja Työllistämistukia voidaan myöntää, jos työnantaja on tarjonnut työsopimuslain mukaisesti työtä työntekijöilleen, jotka on irtisanottu tai lomautettu taloudellisista tai tuotannollisista syistä sekä työntekijöilleen, jotka tekevät osa-aikatyötä. Irtisanomiset tai lomautukset eivät ole esteenä tuen myöntämiselle, jos työnantajalla ei ole velvollisuutta tarjota työtä irtisanomalleen tai lomauttamalleen työntekijälle. Työnantajalla ei saa olla olennaisia laiminlyöntejä verojen ja lakisäästeisten maksujen suhteen. Lisäksi elinkeinotoimintaa harjoittava työnantaja ei saa olla ryhmäpoikkeusasetuksessa tarkoitettu vaikeuksissa

oleva yritys tai työnantajalla ei saa olla Euroopan komission päätökseen perustuvia maksamattomia perintämääräyksiä.

Rekrytointituki

Rekrytointituki suunnataan kaikille työnantajille kaupungin työllisyysneuvoston kohderyhmän työttömien palkkaamiseen. Työpaikkojen synty-
miseksi ja siirtymien lisäämiseksi rekrytointitukeen liitetään myös kerta-
palkkio niissä tapauksissa, joissa työsuhde jatkuu rekrytointitukijakson
jälkeen vähintään vuoden määräaikaisena tai toistaiseksi voimassa
olevana täydellä työajalla. Rekrytointituki keskittyy vahvemmin edistä-
mään työllistymistä ja katkaisemaan pitkäaikaistyöttömyyden jaksoja
niin, että tuoreen työkokemuksen avulla paluu avoimille työmarkkinoille
helpottuu. Rekrytointipalkkion avulla vahvistetaan palkkatukijakson ja
avoimien työmarkkinoiden yhteyttä tarjoamalla työnantajalle kannusti-
mia jatkaa työsuhdetta palkkatukijakson jälkeen. Rekrytointituki on aina
de minimistukea elinkeinotoiminnan harjoittajille. Rekrytointitukea on
mahdollista saada harkinnanvaraisena Työllistämistukijakson jälkeen.

Elinkeinotoiminnan harjoittajille maksettavat valtion palkkatuet myönne-
tään pääasiassa ryhmäpoikkeusasetuksen perusteella. Sekä ryhmä-
poikkeusasetuksen että kansallisen palkkatukilainsäädännön mukaan
elinkeinotoiminnan harjoittajille maksettu tuki leikkaantuu siten, että
samoihin palkkauskustannuksiin tuki voi olla enintään 50 %, joka on
samalla myös korkein valtion maksama palkkatuki. Kunnan kannalta
olisi epätarkoituksenmukaista korottaa alempia palkkatukia siten, että
ne nousisivat rekrytointituen avulla yhtä suuriksi kuin valtion maksama
korkein palkkatuki, koska tällöin palkkatuen porrastuselementti eri tilan-
teissa oleville työttömille vesittyisi.

Suuntaamalla tuki muihin rekrytoinnista syntyviin kustannuksiin, kuten
työtila-, työväline-, perehdytys- ja ohjauskustannuksiin, palkkatuki ei
leikkaannu. Tällainen tuki ei kuitenkaan voi rahasummaltaan olla kovin-
kaan suuri, jos sitä halutaan myöntää ilman tarkkaa seuranta- ja siten
vaikeaselkoista byrokratiaa. Tuen kriteeriksi tulee kuitenkin asettaa se,
ettei työnantaja saa samoihin kustannuksiin TE-toimiston maksamaa
tukea, jotteivät tuet kasaannu ja mahdollisesti leikkaannu. Vuonna
2014 vastaavaa tukea TE-toimisto myönsi koko maassa hieman alle
150 päätöksellä, joten suurin osa työnantajista ei sitä ole saanut.

Vuonna 2013 Helsinki-lisä laajennettiin koskemaan myös nuorisotakuu –hanke Respan asiakkaita. Nuorisotakuun toteuttamisen ja tasapuolisuuden kannalta rajauspäätös koskemaan vain Respan uravalmennuksen asiakkaita ei ole perusteltu. Siksi rekrytointituki laajennetaan koskemaan kaikkia alle 30-vuotiaita helsinkiläisiä, joiden työttömyys on pitkittynyt ja he ovat vaarassa syrjäytyä. Lyhempään työttömänä olleille nuorille on tarjolla muita palveluita, kuten kaupungilla uravalmennusta ja lisäksi heillä on käytössään kaikki valtion tarjoamat TE-toimiston palvelut mukaan lukien palkkatuki, joka kattaa 30 % palkkauskustannuksista. Vaatimus nuorten työttömyyden kestosta ennen Rekrytointitukimahdollisuutta päätetään vuosittain tarkemmin Rekrytointituen soveltamisohjeessa. Rekrytointitukea maksetaan myös pitkäaikaistyöttömien ja rinnasteisten pitkäaikaistyöttömien sekä vajaakuntoisten työllistämiseen.

Rekrytointitukea voidaan maksaa riippumatta siitä maksaako TE-toimisto palkkatukea samasta työntekijästä, jos palkattu työntekijä kuuluu Rekrytointituen kohderyhmään. Verrattuna aikaisempaan yrityksille suunnattuun Helsinki-lisään Rekrytointitukea maksetaan myös oppisopimusopiskelijoista. Tämä madaltaa entisestään työnantajien kynnystä ottaa oppisopimusopiskelija työsuhteeseen.

Aikaisemmin yrityksille maksettava Helsinki-lisä oli vuonna 2014 keskimäärin noin 500 euroa kuukaudessa. Rekrytointituen suuruudeksi sopiva summa olisi korkeintaan 500 euroa kuukaudessa ja sitä maksettaisiin enintään 8 kuukauden ajan. Lisäksi jos työsuhde jatkuu toistaiseksi voimassaolevana tai vähintään vuoden määräaikaisena täydellä työajalla työnantaja saa enintään 2 000 euron kertapalkkion. Tarkat euronääräiset summat vahvistaa vuosittain elinkeinojohtaja Helsinki-lisää koskevassa soveltamisohjeessa.

Työllistämistuki

Työllistämistuki suunnataan muille kuin elinkeinotoiminnan harjoittajille korkeimpia palkkatukia saavien eli pitkäaikaistyöttömien ja vajaakuntoisten palkkaamiseen. Korkeimmiksi palkkatuiksi luetaan tuet, jotka ovat 50 % tai enemmän palkkauskustannuksista. Työllistämistukea maksetaan myös silloin, kun mikä tahansa työnantaja palkkaa korkeinta palkkatukea saavan vajaakuntoisen.

Muille kuin elinkeinotoimijoille maksettavaa tukea ei ole määriteltävä valtioneuvoston määräämien mukaan, joten tuen myöntäminen on vapaampaa. Siten työllistämistuki voidaan kohdistaa suoraan samoihin palkkauskustannuksiin kuin TE-toimiston myöntämä palkkatuki sen leikkaantumatta ennen kuin se kattaa koko palkkauskustannukset, kun tuen saaja ei harjoita elinkeinotoimintaa tai työnantaja palkkaa vajaakuntoisen. Korkeinta palkkatukea saavien vajaakuntoisten kohdalla palkkatuki ei leikkaannu, vaikka työnantaja olisi elinkeinotoiminnan harjoittaja. Käytännössä palkkatuki ja työllistämistuki voivat siis kattaa 100 % palkkauskustannuksista. Työllistämistukea myönnetään palkkauskustannuksiin enintään siten, ettei TE-toimiston myöntämä palkkatuki leikkaannu.

Koska Työllistämistuki ja palkkatuki voivat kattaa koko työntekijän palkan, voi työllistämistuki olla Rekryointitukea suurempi. Nykyinen Helsinki-lisä yhdistyksille oli vuonna 2014 keskimäärin 500 euroa ja uuden Työllistämistuen määräksi sopiva summa olisi enintään 800 euroa. Työssäoloehdon täyttymiseksi tuen keston tulisi olla 8 kuukautta. Tällöin muutaman päivän sairauspoissaolot tai palkattomat vapaat eivät estäisi työssäoloehdon täyttymistä ja työmarkkinatuen kuntaosuuden piiristä poistumista. Kaupungin työllisyydenhoidossa palkkatukityö ja Helsinki-lisä on suunnattu niille, jotka ovat lähimpänä avoimia- ja väli-työmarkkinoita. Tällöin 8 kuukauden jakson pitäisi riittää osaamisen ja toiminnallisuuden lisääntymiseksi niin, että henkilö työllistyy pelkän palkkatuen tai palkkatuen ja Rekryointituen avulla. Vaikeammasta lähtötilanteesta kohti avoimia työmarkkinoita lähtevien palvelun tulisi olla jokin muu kuin palkkatukityö Työllistämistuella. Tällaisia palveluita ovat esimerkiksi kuntouttava työtoiminta tai työkokeilu.

TYÖLLISTÄMISTOIMIKUNTA

Ville Väärälä
Työllistämistojimikunnan
puheenjohtaja

Heikki Vento
Työllistämistojimikunnan
sihteeri

Liite : Helsinki-lisää koskevat periaatteet